Anul XVII. ARAD, 14/26. Martie 1893. Nr. 11.

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóiă bisericéscă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.
Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.; și mai sus 5 fl v. a.

Corespondențele să se adreseze Redacțiunei „BISERICA și ȘCÓLA.“
Ér banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

„Lumea“ și viéța creștină.

Ne apropiăm de timpul, în carele sfânta biserică ne chiamă să prăsnuim prasnicul sfintei Învierii Domnului. Și sfânta evangeliă de astădi ne pregătesce pentru acéstă însemnată serbare, arătându-ne deosebirea ce esistă între „lume“ și între viéța creștină, între spiritul „lumii“, și între spiritul vieții‘ precum o cere dela noi Domnul și Mântuitoriul Christos și sfânta lui biserică.

În evangelia de astădi Mântuitoriul lumii pune în vederea învățăceilor săi, că s'a apropiat timpul, în carele fiul omenesc se va dá pre sine patimilor și morții, ér doi din învățăceii săi: Iacov și Ioan, feciorii lui Zevedei, cer dela Dênsul, „să-le dea lor, ca unul să ședă de-a drépta, ér altul de-a stânga întru mărirea sa.“ La acéstă cerere Mântuitoriul le răspunde cu vecinicile cuvinte: „cel ce vrea să fiă între voi mai mare, să fie tuturor slugă“. (Marcu cap. 10 v. 53).

În discursul acesta al Mântuitoriului cu învățăceii săi se arată în mod fórte pregnant pre de o parte ceea ce doresce „lumea“, ér pre de alta cum trebue să fie viéța creștină, pentru ca omul să pótă în adevăr vieții pre acest pământ conform scopului, pentru carele este creat.

Are fiecare om până la un anumit grad ambițiunea și tendința de a escela și a-se distinge între ómenii, cu cari trăiesce în societate. Când acéstă ambițiune și tendință nu este moderată și regulată prin doctrina evangeliei, — degeneréză, și cade în deșertăciune. Când însă este moderată și regulată prin doctrina sfintei evangelii, — devine cel mai însemnat factor pentru progresul societății omenesci.

Este naturală tendența acésta a omului; dar pentru realisarea ei se cere, ca să împlinéscă un lanț nesfârșit de datorințe, se cere multă muncă și ostenélă, multă jertfă și multă abnegațiune.

„Lumea“ și spiritul „lumii“ este contrariu și dușmanos ostenelii și abnegațiunii. Și fiind tendența omului de a escela și a-se distinge între semenii săi o calitate universală, este natural, că omul condus de spiritul „lumii“ și străin de spiritul evangeliei cade nentrerupt în conflict cu ordinea morală; ér din acest conflict isvorésc tóte relele și calamitățile sociale.

Omul, căruia nu-i place lucrul, este prin însași acéstă împrejurare în neîntrerupt conflict și în neîntreruptă dușmăniă cu toți cei ce lucréză. Un astfel de om spre a-și coperi slăbiciunea acésta cardinală a sa este de regulă predispus pentru vorbe și ură față de cei ce lucréză, și devine un foc nestîns pentru tot feliul de nențelegeri și dușmănii; ér însemnătatea și valórea, pre carea o are lucrul și activitatea productivă pentru om și pentru desvoltarea omului nu o póte înțelege, și cunósce pre deplin, decât numai omul, carele este pre deplin pătruns de doctrina și spiritul sfintei evangelii și bisericii Domnului.

Și precum tendența omului de a escela, și a-se distinge în societatea, în carea trăesce, este generală: tocmai așa de general este și procesul de assimilare între ómenii cari trăiesc unii cu alții. Principiele cele frumóse, dar departe de a fi realisate, de: libertate, egalitate și frațietate nu sunt altceva, decât nisce forme, în cari omenimea crede, că va poté realisa procesul social de asimilare. Aceste frumóse principii lumea s'a deprins a-le crede

şi cunósce de un resultat al revoluţiunii francese. Cu tóte acestea ele sunt mult mai vechi, sunt doctrina Mântuitoriului némului omenesc, sunt emanaţiunea evangeliei, şi se vor puté realisa în lume, şi între ómeni, numai prin o nimerită punere în aplicare a marelui principiu depus în vecinicile cuvinte ale evangeliei Domnului: „cel ce vrea sĕ fie între voi mai mare, trebue sĕ fie tuturor slugă.“

Ér ca dovédă despre acésta ne servesce faptul, că nu pot fi între sine fraţi ómenii, cari nu au un tată comun; nu póte fi liber omul, carele nu se cunósce pe sine şi scopul, pentru carele trăiesce pre acest pământ; nu póte fi egal şi asemenea altor'a omul, carele nu lucréză şi nu trăiesce ca acestia.

Ne servesce mai departe ca dovédă pentru acésta faptul, că tóte încercările omenesci de a pune în aplicare şi a realisa prin legi omenesci aceste frumóse principii nu au potut produce resultatele aşteptate.

Ne împedecă „lumea“ şi slăbiciunile „lumii“ pré de multe ori de a fi fraţi unul altuia. Dar avem lipsă mare de a trăí fraţesce unii cu alţii, pentru că numai prin acésta ne potem întări spre a înfrunta mai cu succes multele greutăţi ale vieţii; şi recunoscênd acéstă lipsă, de sigur că ne va plăcé şi mijlocul, carele este numai unul: credinţa în Dumneḑĕu, aşa precum ne învéţă acésta credinţă evangelia Domnului.

Spre a puté însĕ urma şi spre a-ne poté conforma modul nostru de gândire şi acţiune doctrinei evangeliei Domnului, se cere deplină credinţă în dogma cardinală a creştinismului, în divinitatea Mântuitoriului Christos. Acéstă dogmă dela început şi până în ḑiua de astăḑi a fost mult combătută; dar în desvoltarea popórelor se arétă în tot locul stagnare şi calamităţi diferite mai cu sémă în acele epoce, în cari se găsesc ómeni, cari îşi fac de profesiune a vieţii ca sĕ-o combată.

De aceea evangelia de astăḑi ne pregătesce de timpuriu pentru o démnă serbare a sfintei Înviieri.

Ne arétă adecă evangelia de astăḑi, că vrednicia şi meritul omului, crestinismul îl mĕsură şi judecă după serviţiul, pre carele omul îl prestéză societăţii. Şi când ne vom deprinde a-ne judeca după acéstă mĕsură unii pre alţii, este natural, că starea şi sórtea nóstră se va schimba în spre mai bine, ne vom depărta de spiritul lumii, vom deveni mai creştini, şi prin creştinismul nostru ne vom emancipa de multe rele, cari îngreuiéză viéţa de astăḑi.

Nunta ca misteriu.

Studiu ritual de **C. Lazar.**

[Continuare şi fine.]

II.

După finitul celor 3 rugăciuni graduale mari, preotul luând cununile anumit spre acest scop gătite şi înfrumseţate, facênd cu dênsele chipul crucii, întâiu la mire, ḑice de 3 ori: „Cunună-sĕ robul lui Dumneḑĕu (N) cu róba lui Dumneḑĕu (X) în numele Tatălui şi al fiiului şi al S-tului Duch Amin“ Şi sărutând mirele cununa, preotul i-o pune în cap. Asemenea şi la mirésă ḑicênd aceleaşi cuvinte. Apoi îi binecuvintéză de 3 ori în numele s-tei Treimi ḑicênd: Dómne Dumneḑĕul nostru cu mărire şi cu onóre încununéză-i pre dênşii!“ [1])

In acest act de deosebită însemnătate spirituală culminéză forma nunţii ca misteriu divin, şi face impresiunea cea mai profundă atât în miri, cât şi în nuntaşi, desvoltând pietatea spirituală proprie numai creştinismului. Deci cu drept cuvênt se póte numi sublimă după însĕmnătatea spirituală. Étă şi resonamentul: la popórele orientale în genere, cununa de lauri de mirth servea ca semnul celei mai înalte distincţiuni pentru virtuţi. Se încununau eroii, cari se distingeau în luptă, sĕ încununau regii, se încununau Ḑeii pogăni la anumite ocasiuni de festivităţi. Tot astfeliu se încununau căsătorinḑii cu cununa de mirth şi la păgâni intru felicitarea şi distingerea lor pentru merite, pentru gloria lor obţinută intru castitate s. a. La poporul evreesc, când vinea ḑiua nuntei, mirele gătit în vesmintele cele mai strălucite, în mijlocul musicei şi a cântărilor, însoţit de colegii sei (Iud. XIV. 4 şi Mat. IX. 15) se ducea la casa miresei, unde ea îl aşteptá în cap cu coróna şi vĕl, ornată în modul cel mai elegant.[2])

Acéstă datină a trecut dela Evrei apoi şi în ceremoniile religióse creştine în deosebi în actul cununiei. Avênd însĕmnătatea: că, mirii ca nişte fericiţi se glorifică pentru castitatea lor păḑită, pentru fecioria şi virilitatea lor primind acum drept resplată cununa fericirei în s-tul misteriu al nunţii. In numele sfintei Treimi rógă deci preotul, că precum a încununat cu glorie pre martiri pentru virtutea lor, astfeliu pe aceşti fericiţi sĕ-i încununeze Dumneḑĕu cu gloria şi onórea vieţii laudabile familiare, vărsând harul seu preste dênşii.

---

[1]) Veḑi Euhologiul. Bucureşci 1888. pag. 70.

[2]) Veḑi. Archeologia biblica de Hieronim Buturean archimandrit. Iassy 1878. pag. 134.

Stând astfel lucrul, sublimitatea căsătoriei i-o dă pietatea religiósă creştinéscă, pre când degradându-se căsătoria la un simplu contract încheiând înaintea unui organ civil, îşi perde din sublimitate, ceea ce nu póte avé urmări binefacętóre asupra vieţii familiare.

III.

Anunţându-se óreşi cum că mirii acum sunt încununaţi intru Domnul, prin cuvintele: „Pus-ai pe capetele lor cununi de pietri scumpe, viéţă au cerut dela Tine şi le-ai dat fericire“ (prochim gl. 8) sĕ cetesce din epistóla S. Apostol Pavel cătră Efeseni (c. V. v. 10) şi din Evangelia S. Ioan (cap. II). Ér scopul cetirilor acestora este pe de o parte, de a arăta divinitatea misteriului, de care s'a apropriat mirii, de alta parte arătându-se sublimitatea căsătoriei creştine, se dă instrucţii pentru o fericită viéţă conjugală, precum şi modul de veselie creştinéscă din acéstă solemnelă ocasiune. Apostolul Pavel facênd asemenare spirituală intre relaţiunea lui Christos Dumnedĕu cătră Biserica sa şi între viéţa nouă a căsătoriţilor, ajunge la conclusiunea, că „Taina acésta este mare“[3]) că misteriul acesta al căsătoriei, adecă nunta este mare, santă, căci ea se baséza pre iubire, şi încă pe o iubire mare şi curată, asemenea iubirei ce o are Christos cătră Biserica sa. Ér referinţa dintre Christos şi Biserica sa este referinţa unui organism viu şi durabil după anumite condiţiuni şi legi: Christos este capul, ér Biserica este corpul. Şi corpul intru tóte se supune capului. Viéţă familiară ca emanaţiune a căsătoriei, ca sĕ fie fericită per eminentiam, trebue sĕ-şi aibă de motor afecţiunea curată, iubirea lipsită de egoism, căci iubirea tóte le face, tóte le rabdă, iubirea nici odinióră nu defaimă, nu cârtesce, este isvorul tuturor bunătăţilor. Ér referinţa dintre căsătoriţi sĕ fia un organism viu, referinţa capului cătră corp, căci numai aşa póte exista viéţă, viéţă fericită a căsătoriţilor, pentru aceste cuvinte dice apoi „... Supune-ţi-ve unul altuia întru frica lui Dumnedĕu. Femei pleca-ţi-ve bărbaţilor vostri ca Domnului, pentrucă bărbatul este cap (conducĕtor intru tóte) femeei, precum şi Christos cap Bisericei; şi acesta este mantuitoriu trupului. Şi precum Biserica se supune lui Christos aşa şi femeile bărbaţilor lor întru tóte. (Dar) Bărbaţilor! iubiţi-ve femeile vóstre, precum Christos a iubit Biserica, şi pre sine s'a dat pentru dênsa; ca sĕ o pună înainte sieşi mărita Biserică, neavênd întinăciune, séu altceva de feliul acesta, ci sĕ fie sântă şi fără de prihană. Aşa sunt datori bărbaţii sĕ-şi iubéscă femeile sale, ca şi corpurile sale. Cel ce iubesce femeia sa, pre sine se iubesce.... Deci dară şi voi fie-care în parte sĕ-şi iubéscă femeia sa ca şi pre sine, ér femeia sĕ se témă (se respecteze după posiţiunea sa) de bărbat“[4]) decă voiţi sĕ fiţi fericiţi!

Şi póte sĕ fie armonie mai plăcută şi viéţă fericită fară observarea acestor adeveruri divine ce emanéză dela Dumnedĕul iubirei, Christos, Dumnedĕul nostru? Sĕ cuvine deci „sĕ mulţămim pururea pentru tóte în numele Domnului nostru Isus Christos lui Dumnedĕu şi Tatălui,“ precum ne îndémnă acelaş apostol cu ocasiunea solemnităţii de faţă.

Vine acum S. Evangelist Ioan ca se dovedéscă, că aceste învĕţături date spre fericirea nóstră împlinind voia lui Dumnedĕu, sunt cari au sancţionat misteriul nunţĕi prin însaşi presenţa Sa la nunta din Cana Galileei, unde a sevêrşit prima sa minune spre dovedirea divinităţii sale ca Christos Mesia prefacênd apa în vin. (Veţi Evangelia: Ioan II.)

După aceste preotul îndémnă pre toţi cei presenţi ca şi ei sĕ se róge „pentru mirii din tot sufletul şi din tot cugetul lor, ca Dumnedĕu să le dea milă, viéţă fericită, pace, sănĕtate şi iertare de pĕcate“; éra dênsul rostesce o rugăciune cătră Dumnedĕul nostru, carele prin economia sa cea mântuitóre a binevoit a sânţi nunta din Cana-Galileei prin venirea sa acolo, şi carele acum a binevoit a însoţi mirii binecuvêntându-i, — „să-i pazĕscă în pace şi în conţelegere, sĕ arate nunta lor cinstită, patul neîntinat, să aibă convieţuire trainică nemaculată ajungênd bĕtrâneţe fericite cu inimă curată împlinind legea Domnului.“[5])

Apoi se aduce paharul cel comun, paharul cel cu vin, carele închipuesce minunea lui Christos cu prefacerea apei în vin la Galilea, ér după usul din unele locuri şi pânea şi sarea (ceea-ce nu prescrie înse Euhologiul) şi preotul într'o scurtă rugăciune, la cetirea căreia creştinii stau cu capetele plecate, binecuvêntându-le dă celor cununaţi de gustă de 3 ori din ele. Antâiu pânea sărată şi apoi vinul din paharul comun întru închipuirea, că de acum una pâne au se mânce un pahar se bee: la olaltă sĕ guste sarea, veselia vieţii şi paharul suferinţelor, uniţi fiind în corp şi suflet după voia Domnului, prémarit în S. Treime.

IV.

S'au finit acum tóte după voia lui Dumnedĕu, mirii s'au incununat în Domnul spre o fericită viéţa dimpreună; e bucurie acésta nunumai pentru miri şi óspeţi ci şi pentru Maica biserică, se cuvine deci a-şi esprima acésta bucurie, veselie generală. Preotul ia deci tămâieriul şi cădesce, ce închipuesce, harul S.-tului Duch ce s'a

[3]) Efes. V. 3, 2.

[4]) Apost. Pavel Efes V. 10—32.

[5]) Euhologiul pag. 74.

pogorît peste cei căsătoriţi; şi încungiură de 3 ori în numele S. Treimi tetrapodul cu cei cununaţi, pe când se intóná nisce himnuri de bucurie ca „Isaia dănţuesce...“ „S-ţilor mucenici cari bine v'aţi nisuit şi v'aţi încununat...“ şi „Marire Ţie Christóse Dumneḑĕu nostru...“ îndemnând prin aceste atât pre cei căsătoriţi, cât şi pre óspeţi la bucuria generală a munţii.

După acestea preotul luând cununile întâiu de pe capul mirelui îi ḑice: „Mărit sĕ fii mire ca Avram şi binecuvêntat ca Isac şi sĕ te înmulţesci ca Iacov umblând în pace şi lucrând întru dreptate poruncile lui Dumneḑĕu.“ Apoi la mirésă, ḑicênd: „Şi tu-mirésă mărită sĕ fii ca Sara, şi sĕ te veseleşci ca Reveca, şi sĕ te înmulţeşci ca Rachila, veselindu-te cu bărbatul tĕu păzind hotarele legii ca aşa a binevoit Dumneḑĕu.“ Punêndu-le înaintea ochiilor exemple de fericită viéţă căsătorială le accentuéză respectarea legii şi a voiei lui Dumneḑĕu, carele i-a binecuvêntat şi că numai dela Acela pot aştepta fericire, lucrând întru dreptate poruncile Lui. Rogându-sĕ apoi încă-odată intr'o scurtă rugăciune pentru adevĕrata fericire a-celor încununaţi, le ţine o cuvêntare scurtă dar acomodată, mai cu sémă despre condiţiunile unei vieţi fericite conjugale.[6])

După acésta preotul face finitul prin pré marirea lui Christos, Dumneḑĕu, carele a binecuvêntat nunta din Cana Galileei şi cererea milei şi îndurărei Sale prin rugăciuni tuturor sânţilor sei.

Étă deci că penetrând în sensul spiritual al misteriului divin al nunţii, am aflat nunumai divinitatea misteriului, ci am constatat şi intenţiunile nobile şi salutare ale Bisericei lui Christos, care nisuesce nu numai la bunătatea materială, ci şi la fericirea spirituală a fiilor sei.

Şi déca aḑi fermentéză lumea idealuri ca libertatea, egalitatea şi frăţietatea, cari sunt bunuri spirituale promise de divinul Christ. cu XIX. secli mai nainte şi cari bunuri numai în cadrul preceptelor evangelice se pot căştiga şi menţiné, resultă, că căsătoria creştina cu misteriul sacru al nunţii trebue nu numai preferită ca supremul bun spiritual, ba chiar i-se impune datorinţa morala fie-cărui creştin a-o apăra şi menţine cu sânţenie în tóte ḑilele vieţii sale. Se sperăm deci în poterea întensivă şi necurmată a preceptelor divine, căci însuşi divinul Dascăl a profeţit: „Ceriul şi pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece.“

---

[6]) Materii potrivite pentru atari cuvêntari veḑi în studiul: „Spicuiri din S. Sciptură despre căsătoriă. „Biserica şi Şcóla“ 1891. Nri 23. şi consec. de C. Lazar.

Productele unor plante biblice.

[Continuare la Nr. 6]

VII. Rĕşina.

În numerii de mai nainte am amintit, că Hebreii au întrebuinţat rĕşina ca medicină fórte folositóre şi se întrĕbuinţéză şi în ḑilele nóstre.

Una dintre rĕşinile biblice, este şi „rĕşina de brad,“ care se pregătea pe cale îndustrială, şi Hebreii o numiau „zepheth.“

Se strĕbatem în ţéra culturei omenesci înainte cu cinci mii de ani, în Egipt. Se ne oprim pe ţĕrmurul rîului Nil, unde mama ovreică ca se-'şi mântuéscă copilaşul de mórte, l'a pus în coşara de papură şi l'a lăsat plutind pe valurile domóle şi calde, printre plantele aquatice, ce înpodobesc marginile albiei.

Nu plantele aceste ne intereséză, nici coşara legată din papură, în care zimbea copilaşul Moise, mântuitoriul poporului lui Israil şi alcătuitoriul celor ḑece porunci în muntele Sinai; ci un lucru mai profan, „rĕşina,“ smóla, prin care era smolită coşara, ca se nu străbată apa prin legăturile ei şi sĕ se cufunde.

Acésta se póte afla în cartea II. a lui Moise, cap 2, vers 3, pag. 56: „Éră fiind-că nu putea se-'l ascundă, i-a luat mamă sa un sicriaş de papură, şi l'a uns cu smólă cleiiósă, şi a pus pruncul într'ênsul, şi l'a pus în marginea gârlii.“

Un alt pasagiu, în care se vorbesce despre corabia lui Noe, pag. 9, cartea I. a lui Moise, cap. 6, vers 14: „Éră tu fă ţie corabie din lemne neputrăḑitóre cu patru muchii, despărţituri vei face prin corabie, şi o vei smoli din lăontru, şi din afară cu smólă.

Rĕşina de braḑi (Coniferae) se extrage din cleiul braḑilor, care se ferbe cu apă, séu fără apă. Pe de asupra fluidului ferbinte se ridică oleul de terpentin, éră rĕşina cleiósă se aşéḑă pe fundul vasului.

Despre patria Coniferaelor, vorbesce prorocul Daniil, pag. 716, cap. 4, şi Isus fiului Sirah ierusalimeanul la pag. 856, cap. 50. Ei susţin, că patria Coniferaelor este Babilonul, India şi Egiptul.

Ţĕrile aceste calde însĕ, în cari sunt păduri de Mimosa, nu pot fi patria braḑilor, pentrucă în păturile de cărbuni de pétră produse prin revoluţiunea naturală prehistorică a pământului, nu se află cărbuni de pétră formaţi din brad, de cât fórte rar. Bradul poftesce climă mai rĕcorósă ba unele specii, chiar rece. Pe temeiul acestora, nu e mirare, décă geografia botanică a ţinuturilor Nilului, de alungul Iordanului şi în părţile înferióre ale rîurilor Tigru şi Eufrat, nu ne amintesce, decât despre o specie de brad din Aleppo, Pinus halepensis Mill. în Arabia P. arabica Sieb., pe ţĕrmurii Palestinei P. maritima Lamb.

Renumitul botanist Parlatore, care s'a ocupat din adins cu studiul Coniferae-lor, şi alţi botanişti şi calĕtori, au constatat, că puţinele specii de Coniferae, ce obvin

în Arabia şi în jurul oraşului egiptean Alexandria, sunt numai subspeciile lui Pinus halepensis şi că numai despre rĕşina acestuia se face amintire în biblie.

Pinus halepensis Mill. cresce în Arabia, în Grecia, în Italia, în munţii Atlas, în Spania şi în partea sudică a Franciei, unde din rĕşina lui se pregătesce renumitul oleu de terpentin.

Frunţele lui Pinus halepensis cresc cu părechea dintr'un mugur şi abia sunt mai lungi decât conul lor (cucuruz de brad) atârnător. Coróna lui e resfirată şi produce frunţe puţine. Trunchiul lui are scórţă surie. Coróna cresce la o înălţime de 10—15 metri.

VIII. Galbanum.

Când s'au adus legile pe muntele Sinai, sa ordonat, că în serviciile dumneţĕesci sĕ se întroducă şi rĕşina „galbanum," χαλβάνη, hebreesce: „chelbona." Acésta o mărturisesce Moise la pag. 85. cartea II. cap 30. vers. 34: „Şi a ţîs Domnul către Moise, ia ţie mirosuri stactii, şi onih şi *halvan* mirositoriu, şi tămâe curată, una cât alta sĕ fie.

Legea acésta s'a adus din douĕ puncte de vedere practice: a) Galbanum are un miros atât de pătrunţĕtor încât aprinţêndu-l, fumul lui alunga şi covîrşea viéţa şerpilor, ce băntueau adesea locaşurile şi grajdurile Israiltenilor, b) pentrucă amestecându-l cu alte miresme greu mirósitóre, le dădea un miros plăcut.

„Galbanum" mai obvine şi în cartea înţĕlepciunei lui Isus fiul lui Sirah, pag. 839, cap 24, vers. 18: „Ca *halvanul*, şi ca onixul, şi ca stactia, şi ca aburul Livanului în cort."

Imprejurarea acésta, care a îndemnat pe Moise, sĕ-'l întroducă în serviciile dumneţĕesci, a deschis calea, ca se ajungă în sfêrşit şi pe mesele de toaletă, pe cum mărturisesce şi Dioscorides, că s'a folosit la prepararea oleului de metropium şi falsificarea balsamului.

Aşa dară chemia antică încă s'a folosit de experinţa, că din diferite specii de materii mirositóre, se prepare parfumuri plăcute spre înplinarea poftelor trecătóre ale omului.

„Galbanum" se folosesce de patru mii de ani în medicină, fără ca cineva se fie cunoscut planta, care produce „galbanum."

Sciinţa înainte cu trei-ţeci de ani, n'a sciut mai mult despre planta „galbanum," decât a sciut Dioscorides şi Plinius, adecă: că ea cresce în Syria în munţii Amanus şi că aparţine genului „Ferula" a plantelor Umbelliferae.

Botanicii evului mediu: Dauhin, Lobel, Tabernae — Montanus, Parkinson, Plukenet, chiar de şi au dĕsĕmnat planta, nimic nou şi hotărit n'au spus despre ea. Marele Linné a ţîs şi mai puţin, decât Dioscorides şi Plinius, confundând planta adevĕrată cu Bubon Galbanum, a cărei patrie e Capul bunei speranţe a Africei de sud. Gustul, mirosul rĕşinei acestei plante nu sémănă nici decât cu al rĕşinei, cu al adevĕratei plante „galbanum," care a ajuns pe pieţele Europei, din Asia. Prin urmare patria ei trebue se fie Asia şi verosimil Persia.

D. Don, botanist anglez, a continuat studiul despre „galbanum" pe temeiul studiului Dioscorides, ţinênd în vedere aserţiunile lui, adecă: că în rĕşina de galbanum adese obvin şi sĕmênţe şi rĕmăşiţe de plante. Pe basa acestora apoi a scris un studiu, care l'a presentat societăţii de sciinţe „Linné" din London la anul 1830. ér planta, care nu o vĕţuse nici odată, a botezat-o Galbanum officinale D. Don. Este înteresant, că în acest tractat, atacă pe Willdenow, renumitul botanist al seclului nostru, care a găsit în rĕşina de „galbanum" o sĕmênţă pe care a sĕmănat-o şi după ce a rĕsĕrit şi crescut, a făcut studiu practic asupra „galbanumului." Şi unul şi altul a greşit, pentrucă în rĕşina de „galbanum" póte obvení şi alte sĕmênţe de plante străine.

După multă trudă s'a putut constata, că planta, care asudă „galbanum" este Ferula erubescens Boiss, o plantă umbelliferă. Acésta a descoperit-o Aucher — Eloy şi Kotschy în Persia; însĕ nici unul n'a vĕţut asudarea „galbanumului." Boissier la anul 1844 i-a dat numele, şi în anul 1856 a descris douĕ specii nouĕ ale ei: Ferulla gummosa şi F. rubicaulis.

Călĕtorii timpului mai nou Buhse, Bunge şi Bienert, a aflat în Persia Ferula galbaniflua Boiss. Cumcă planta acésta produce „galbanum," s'a convins prin experinţe făcute în faţa locului şi din graiul locuitorilor.

Ferula „galbanum" este o plantă umbelliferă, cresce in munţii Demavend la o înălţime de 2250 metri dela suprafaţa mărei, şi pe deşertul sărat al Persiei în ţinutul Herat. Rĕşina se scurge în stropi gălbui din partea inferióră a cotorului şi a frunţei.

Botanistul rus Borszczow încă a descoperit la anul 1859 o specie de Ferula, care produce „galbanum," Ferula Schair, pe deşertul sărat, care se estinde pe lângă rîul Ssyr-Darja.

Din tóte cele expuse se constată, că tóte speciile de Ferula, produc „galbanum," însĕ planta adevĕrată, care produce medicina renumită „galbanum," nu este constatată nici până în ţiua de astaţi, pentrucă Persienii, cari adună galbanum-ul, nu vréu se descopere acest lucru străinilor.

IX. Storax.

De rĕşinele, cari le-au folosit Hebreii antici în serviciile lor dumneţĕesci, se ţine şi „storax"-ul.

Planta, care produce „storax," a numit-o Linné Styrax officinalis. Ea obvine în pădurile Syriei, pe insula Cyprus; în Europa sudică: în Grecia, în Provence franceză, lângă Roma, pe vêrfurile munţilor Albano şi Tivoli.

Tufa Styrax officinalis sĕmăna intru tóte cu mĕrul nostru gutâiu.

Dioscorides şi Plinius amintesc, că planta acésta a produs medicina şi rĕşina mirositóre atât de preţuită în anticitate.

Storax, hebreesce nataph, obvine la pag. 85. Moise cartea II. cap. 30. vers 34. „Şi a ţis Domnul către Moise, ia ţie mirosuri stactie şi

onih şi halvan mirositor, şi tămâe curată, una cât alta sĕ fie."

Cuvêntul hebreesc „nataph" corespunde lui „onih," care numai odată obvine în întreg testamentul vechiu. Se póte, că în mai multe pasage s'ar afla, dacă traducĕtorii bibliei hebraice, nu ar fi tradus tóte reşinele cu cuvêntul grecesc „stactii" (στάκτη dela verbul στάξειν = a scurge, a asuda, a picura).

Scrietorii vechi Garidel, Duhamel, monachul Mazeu, precum şi învĕţatul modern Kotschy documentéză, că planta Styrax obvine în Francia de sud, în munţii din préjma Romei, în Aleppo şi Iskenderum. Acésta afirmaţiune corespunde şi afirmărilor vechilor Dioscorides şi Plinius.

Profesorul de botanică al universităţii din Athena Stamatios Krinos, se obosesce a demustra contrariul, de şi Styrax officinalis obvine chiar şi în Grecia, se înţĕlege că astădi ea trăesce numai ca tufă, deore-ce risipirea continuă a pădurilor, nu-i dă prilegiu sĕ se desvólte complet, ca şi în timpurile antice.

Pustiirea pădurilor este causa, că astădi nu se produce storax în Europa. Adese se póte cetí în studiile farmacologice, că storax-ul este productul plantei Liquidambar styraciflua L. din America nordică. Afirmaţiunea asta, însĕ nu e corectă, pentrucă storax-ul plăcut se produce în Asia mică din scórţa mîzgósă a arborelui Liquidambar orientale Mill. Turcomanii, după-ce sfăşie scórţa grósă de pe trunchiul arborelui Liquidambar, rad scórţa subţire mîzgósă, o opăresc cu apă ferbinte, o macină şi apoi o presĕză în pressa încălţită. Aşa extrag storax-ul.

Natura producĕtóre de storax a arborelui Liquidambar orientale Mill., numai de câteva decenii este hotărită corect; de şi storax-ul a fost cunoscut, ca medicină şi parfum incă cu o mie de ani înainte de asta. O mie de ani învĕţaţii au preamărit în rĕtăcire arborele Styrax officinalis.

X. Pannag.

Pentru deslușirea înţĕlesului unor cuvinte, cari obvin în biblia hebraică, traducĕtorii se folosesc de limbile semitice; însĕ de multe ori, nici prin ajutoriul comparării acestora, nu se póte scruta adevĕratul înţĕles.

Aşa cuvêntul hebreesc „pannag" din cartea prorocului Esechiel, cap 27, vers 17 îl aflăm tradus cu diferite cuvinte şi forme, abătându-se dela înţĕlesul original hebraic. Acésta o documentéză biblia de Andrei baron de Şaguna pag. 690. cap. 27, vers 17:

„Iuda şi fiii lui Israil, acestia sunt neguţătorii tĕi, cari vindeau grâu, şi mirosuri, şi *casie*, şi miere de frunte, şi unt de lemn, şi rĕşină au adus la têrgul tĕu."

În pasagiul acesta, prorocul laudă comerciul, industria infloritóre a cetăţii Tyrus din Phoenicia, unde se aduna poporul lui Iuda şi Israil.

Este întrĕbare, că óre care cuvênt corespunde din traducerea română, hebraicului pannag?

Unii au tradus cuvêntul „pannag" cu „casie," acésta se vede şi în textul românesc; alţii cu cuvintele mălaiu mĕrunt (panicum), dulcéţă, balsam, smochină etc. Mai corect au purces aceia, cari l'au tradus cu originalul, pannag.

Este un document pentru lămurirea înţĕlesului pannag. Hiller amintesce în studiul sĕ Hierophyticon despre πάνακες ἡράκλειον, rĕşina unei plante Umbellifera πανάκη sau opoponax, care înainte cu mii de ani a aţiţat comerciul între Grecii şi popórele antice orientale. Πανάκη era cunoscută, ca medicină fórte vindecătóre (πᾶν şi ἀκέομαι = tóte le vindec).

O specie din familia plantelor Umbelliferae, atât de cunoscute în medicină şi în culinele nóstre, se ţin şi Pastinaca Opoponax Sibth. fl. gr., Ferula Opoponax Spr., Opoponax Chironim Koch. Plantele acestea, care produc medicina folositóre, trăesc în Italia, Sicilia, Grecia, Asia mică, Syria şi Persia.

Boissier, în timpurile mai nouĕ, a deosebit speciile spaniole, franceze, de ale rĕsăritului. Pe acestea din urmă le-a numit Opoponax orientale.

Plantele acestea cresc la o înălţime de un stat de om, cotorul lor e aspru pĕros, cu frunze aripate şi glandulóse. Florile sunt de colóre galbănă, ca portocalele. Sĕmênţĕle lor sunt ovale şi late. In timpurile antice erau cunoscute în Beotia, Arcadia, Macedonia, Syria şi pentru folosul lor au fost cultivate în grădini.

Fiindcă s'au cultivat şi în Syria, fără îndoélă trebue se fii obvenit şi în Palaestina, care e ţinut mărginaş cu Syria şi are una şi aceaşi climă.

Grecii le-au cultivat din interesul căştigului, ce nu mai puţin o potem presupune şi despre Jidovii practici şi iscusiti; cu atât mai vêrtos, că în grădinile din Iericho a regelui Solomon s'au cultivat diferite plante, cari produc mirosuri plăcute: rose, arborul de balsam (Balsamodendron) şi altele. Lupta pentru existenţă şi pentru căştig, aceste douĕ bolduri puternice şi neinfrânate au fost causa inpămêntenirei plantei Opoponax orientale şi în pămêntul lui Israil.

Mihaiu Pêrvu.
profesor.

(Va urma.)

DIVERSE.

* ***Prea Sânţia Sa*** Domnul Episcop Ioan Meţianu a re'ntors a séră dela Budapesta, unde in decursul sĕptĕmânei trecute a participat la şedinţele representanţei fundaţiunei fericitului Em. Gozsdu.

* ***Fundaţiunea Ioan Popescu,*** întemeiată prin contribuiri de cătră elevii fericitului întru aducere aminte profesor seminarial Ioan Popescu, a ajuns la suma de 1171 fl. Acéstă fundaţiune se va administra prin consistoriul archidiecesan, şi din venitele ei se vor împărţi stipendii tinerilor, cari se pregătesc pentru cariera de învĕţători.

* ***Sinodul protopresbiteral*** al tractului Timişorii s'a întrunit în şedinţă ordinară în 11/23 Martie a. c.

* ***Invenţiune.*** Un croitoriu german a înventat o materiă de haine, prin carea nu trece glonţul. Acéstă invenţiune o-a cumpĕrat un consorţiu din Berlin, carele face esperimente cu ea.

* ***Numĕrul Evreilor de pe suprafaţa pămêntului.*** „L'Annuaire israelite" publică următórea statistică: Europa numĕră 5,400,000 Jidovi împărţiţi în următórele ţĕri: Germania 562000 (Alsaţia Lotaringia 39,000) Austro-Ungaria 1,644,000 (Galiţia 688,000, Ungaria 638,000); Italia 40,000; Ţĕrile de jos 82,000; România 265,000; Rusia 2,552,000 (Polonia ruséscă 768,000); Turcia 104,000; celelalte ţĕri 35,000 (Belgia 3000; Elveţia 7000; Bulgaria 10,000; Danimarca 4000; Spania 1900, Gibraltar 1500; Grecia 3000). — Asia are 300,000 Jidovi, Africa 350,000, America 250,000, dintre cari 230,000 în Statele unite. Australia are 12,000 Jidovi. Poporaţiunea întrégă a Jidoviloru de pe suprafaţa pămêntului este de 6,300,000. (In Palestina sunt numai 25,000 Jidovi!!).

* ***Economie.*** Procurarea pădureţilor pentru altuit. Este cunoscut, că din sĕmênţa celor mai multe specii de pomi nobili nu rĕsar érăşi pomi nobili, ci rĕsar pomi pădureţi. Dacă voim sĕ nobilităm un pădureţ, trebue sĕ-l altuim cu un surcel (ori mugur) tăiat din cutare pom nobil. Mulţi cred, că ori ce pădureţ se póte nobilita cu succes; lucrul însĕ nu stă chiar aşa. În alegerea pădureţului sau subiectului de nobilitat încă trebue se fim cu atenţiune, ca acela se fie sănĕtos. Ca subiectul de nobilitat sĕ se pótă numi sănĕtos, trebue ca sĕ aibă rădĕcini bune, şi b) se pótă circula în el sucul libĕr.

a) Fie-cine şcie, că un arbore fără rădăcini nu se póte nutrí. Dacă rădăcinile sunt slabe, atunci e slabă şi vegetaţiunea, şi pomul cu rădĕcini slabe nici odată nu va da proprietariului ródă mulţămitóre. Potem ḑice, că pomul cu rădĕcini slabe nici nu se plătesce sĕ-l altuéscă omul. Pomologii cei buni sciu produce şi pădureţi cu rădăcini bune. Spre scopul acesta se recere mai ales, ca pămêntul şcólei de pomărit sĕ fie săpat destul de afund si bine lucrat, ca astfel rădăcinile sĕ nu fie impedecate în desvoltarea lor naturală. Pădureţii rĕsăriţi din semênţă sunt de a se preferí celor eşiţi din rădĕcina altui pom mai bĕtrân.

b) Necorĕspundĕtori pentru altuire nu sunt numai pomii cu rădăcini slabe, ci şi aceia, în cari este impedecată sau ori şi în ce mod îngreunată circulaţiunea sucurilor.

Botanicii afirmă, că circulaţiunea sucurilor de la rădĕcină spre ramuri şi întors se întêmplă pre sub scórţă, deci vătĕmarea scórţei împedecă sau cel puţin conturbă circulaţiunea regulată a sucurilor. Când circulaţiunea sucurrlor, prin cari se nutresce pomul, este împedecatŭ şi conturbată, pomul începe a se veştedí şi eventual se uscă. Că óre sănĕtósă este şcórţa, în cele mai multe casuri se cunósce de pre cóje (epiderma). La pădureţul tinĕr, a cărui cóje este crepată, uscată, sbîrcită ori altcum vătĕmată, sau nu-i netedă şi unsurósă, se póte conchide, că scórţa încă este vătĕmată, şi un atare subiect nu este corespundĕtoriu pentru altuit. — Cumcŭ pădureţii, a căror scórţă e vătĕmată, nu sunt destul de corespundĕtori pentru ultuit, s'a probat pre cale esperimentală; anume dintre pomii tineri bătuţi de grindină în anul precedent altuirii aprópe la 50% nu s'au prins. Pădureţul, pre care voim a-l nobilita, sĕ nu fie mai bĕtrân de 2—3 ani, sĕ aibă trunchiu neted şi drept ramul principal sĕ fie bine desvoltat, éra ramii lateral, sĕ fie puţini şi mai subţiri cu mult de cât cel principal.

Locul de unde se aduce pomul sĕlbatec, încă merită o deosobită atenţiune. Mai bine este dacă e cu potinţă, a procura subiectul de altuit din un loc asemenea celui, în care dorim a-l străplânta. Dacă se străplântă pădureţul din loc rĕu in bun, se aclimatiséză curênd, din contră mutat din loc bun in loc rĕu, numai cu anevoe se dedă.

Cine doreşce se aibă subiecte de nobilitat, are se-şi formeze înzuşĭ şcóla de pomărit. Formarea acestei scóle nu costă mult. Se sapă bine şi afund căţi-va metri de pămênt bună-óră ca un strat — şi se samĕna tómna cu sîmburi de póme, şi din acestia pre lângă grija cuvenită se produc cei mai buni pădureţi pentru nobilitat. — U. „Lumin."

La tipografia diecesană se află de vêndare: *o candelă de argint nickel* şi *2 prapori noi*, unul cu chipul stei Maicii Précurate şi al sftului Archangel, ér altul cu al sftului Nicolae şi al sftului Archangel.

Pentru informaţiuni detailate a se adresa la *„Administraţiunea tipografiei diecesane în Arad."*

Dintre opurile apărute în tipografia diecesană rom. greco-orientală din ARAD,

se pot procura următórele:

Legea despre **„pensionarea învĕţătorilor"** tradusă şi esplicată de *Blasiu Codrean*, învĕţătoriu. Preţul 1 fl. 05 cr.

Istoria pedagogiei de *Dr. Petru Pipoş*, prof. Preţul 2 fl.

Conferinţe publice, editura Asociaţiunei naţionale Aradane. 1892. Preţul 80 cr.

Lecţiuni din Gramatica limbei române, pentru şcóle poporali, de *Ioan Ilica*, învĕţător. Preţul 25 cr.

Colindi si Cântece poporali culese de *T. Daul*, înv. Preţ. 25 cr.

Metodica scólei poporale de *Dr. Petru Pipoş*, profesor. — II. Partea speţială. — Preţul 1 fl.

Didactica pentru elevii institutelor pedagogice, de *Dr. Petru Pipoş*, profesor. — Ediţiunea a dóua — Preţul 70 cr.

Curs practic despre **cultivarea pomilor şi a frăgarilor,** lucrat după a lui Paul Gönczi, pentru învĕţători şi privaţi de *Ioan Pop Reteganul*, învĕţător. — Preţul 30 cr.

Eticheta — studiu social, de *Iosif Ioan Ardeleau*, paroch rom. gr. or. — Preţul 60 cr. v. a.

Cuvêntări bisericesci si funebrali de *Iosif Ioan Ardelean*, paroch român gr. or. — Preţul 1 fl. v. a.

Fabulele lui D. Cichindeal, de *Ioan Russu*, fost paroch al Aradului. Preţul 1 fl.

Compendiu de Geografiă Universală, pentru şcólele medie şi preparandiale de *Teodor Ceontea*, profesor (ediţiunea a II-a. cu figuri originali intercalate în tecst). Preţul 1 fl. 50 cr.

Aritmetica generală şi speţială. Manual didactic elaborat în usul preparandielor (şcólelor comerciali şi medie, cum şi a tuturoru privaţilor) de *Teodor Ceontea*, prof. Preţul 1 fl. 50 cr.

Florile Inimei, „Poesii“ de *Isaia B. Bosco*. Ediţiunea tipografiei române a diecesei Aradului. Preţul 80 cr.

Istoria Naturală, pentru şcólele elementarie de *Dr. Paul Vasiciu*. Preţul 45 cr.

Compendiu de Pedagogie, de *Dr. Lazar Petroviciu*. Preţul 1 fl. 50 cr.

Despre legume, plântarea şi creşcerea lor de *Nicolau Avram*, învĕţător în Totvaradia. Preţul 60 cr.

Istoria biblică, adeca testamentul vechiu şi nou. Pentru şcóle poporane. Ediţiunea III. de *Dr. G. Popa*. Preţul 10 cr.

Scrieri pentru popor, compuse de *Iuliu Grofşorean*, învĕţător. Preţul 20 cr.

☛ **Dela 10 exemplarie deodată comandate şi solvite se dă unul (1) rabat, din ori care op, şi expedate franco prin postă. — Iar câte 1 exemplar singuratic comandat, rogăm a se adauge încă 5 cr. pentru expediţie (franco.)** ☚

Concurse.

Pentru deplinirea parochiei de classa a III-a din **Voivozi** cu filia **Cuzap**, protopresbiteratul Orădii-mari, — se escrie concurs cu termin de alegere pe **4/16 Aprilie 1893.**

Emolumentele sunt:

A) Din comuna matre Voivozi:

1. Dela 76 numeri de case câte o mĕsură de cucuruz în bómbe, care face 19 cubule à 5 fl. 95 fl., 2. 6 jugere pămênt arĕtoriu în preţ 100 fl., 3. Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 60 fl., 4. 3 orgii de lemne à 5 fl. 15 fl., 5. Casa parochială preţuită în 20 fl.

B) Din filia Cuzap:

6. Dela 70 numeri de case câte o mĕsură cucuruz în bómbe, care face 17 cubule, 2 mĕsuri à 5 fl.: 87 fl. 50cr., 7. 32 jugere pămênt arĕtoriu à 3 fl. juger.: 96 fl., 8. Stolele usuate după mediul calcul alor 5 ani din urmă 40 fl., 9. 3 orgii de lemne à 5 fl.: 15 fl., 10. Casa parochială cu intravilanul preţuită în 25 fl. Suma 553 fl. 50 cr.

Afară de acestea fiitoriul preot are drept a ţiné pe păşunea comunală câte vite va avè.

Contribuţiunea după pămênturile parochiale are se-o solvéscă alegêndul preot.

Cu privire la stole sĕ notéză cumcă dela botez îi compete preotului 50 cr., dela înmormêntare mare 3—5 fl., delă înmormêntare mică 1 fl., dela cununie 3 fl., éră pentru vestire 1 fl.

Doritorii de a ocupa acéstă parochie sunt poftiţi a-şi subşterne recursele provĕdute cu docuemntele recerute pentru parochie de classa III-a şi adresate comitetului parochial din Voivozi Cuzap, se-le subştérnă protopopului subsemnat în Oradea-mare până în 1/13 Aprilie 1893, a. c. avênd recurenţii până la alegere a-se presenta în vre-o Duminecă séu sĕrbătóre în Sânta biserică din Voivozi şi Cuzapu spre a-şi areta desteritatea în cele rituale şi în predicare.

Comitetul parochial.

În conţelegere cu TOMA PACALA, m. p. protopop.

LICITAŢIUNE MINUENDĂ.

Pe basa aprobării Venerabilului nostru Consistoriu diecesan Aradan de datul 22 Faur a. c. Nr. 846/1893. a proiectului de spese pentru săparea fântânei în curtea şcólei din comuna **Jădani** (Zsadány) per Merczifalva, comitetul parochial publică licitaţiune minuendă cu terminul pe ḑiua **de 25 Martie (6 Aprilie) a. c.** la 2 óre după amĕḑăḑi în localitatea şcólei.

Măestrii desteri, cari sau ocupat şi până aci cu săparea fântânelor, sunt poftiţi a se presenta în faţa locului în acésta ḑi.

Cauţiune nu se pretinde, de óre-ce tot materialul recerut: cărămidă, lemne etc.; comuna bisericéscă le va procura.

Fântâna se cere dela 15—16 stângeni a se săpa în afunḑime; éră lărgimea are se fie de 1 stângen.

Păreţii reşpective: cavanul fântânei dela suprafaţă până la apă măestrul e deobligat a-l zîdi cu cărămidă arsă anume pentru fântâni, licitaţiunea se va începe dela 7 florini în jos de fie-care stângen de săpare, avênd măestrul a-şi plăti sîngur ḑilerii receruţi.

Cei cu atestate legalisate despre desteritatea lor în acésta ocupaţiune, vor fi preferiţi.

Jădani, în 28. Februarie 1893.

Din şedinţa comitetului parochial:

Mihaiu Vulpe, *m. p.* notariul comit. par. — *Constantin Spatariu*, *m. p.* preşed. com.

—□—

Pentru facerea de nou a iconostasului, a strănilor, a tronului Pereacuratei Maria, a scaunului episcopesc, a scaunelor bărbătesci şi femeeşci, alor dóue feşnice înaintea iconostasului şi a reparărei corului şi a înfrumseţării; apoi pentru zugrăvirea icónelor, aurirea şi văpsirea, atât acelor înşirate mai sus, cât şi a păreţilor interni din biserica din **Odvoş**, de după cum se află specifice înşirate în patru preliminarie de spese aprobate; conform decisului Venerabilului Consistoriu aradan dto 11/23. Faur a. c. Nr. 375/893, se escrie concurs de licitaţiune minuendă pe **Marţi** a treia ḑi de Paşci **din 30 Martie, (11. Aprilie)** a. c. la 10 óre înainte de amédi, în localitatea şcólei din loc.

Preţul de esclamare e 2460 fl. v. a.

Doritorii de a întreprinde acestea lucrări cumulative sunt poftiţi, ca pe terminul mai sus espus, sĕ se presinte la faţa locului, séu se-şi trimită ofertele în scris provĕḑute cu vadiul de 10% în numĕrariu, séu în hârtii de valóre şi declarându-se că cunosc condiţiunele de licitare şi întreprindere.

Resultatul licitaţiunei pentru întreprinḑĕtoriu e deobligatoriu numai decât după subscrierea protocolului de licitaţiune şi a contractului de întreprindere; éră din partea comunei bisericesci, numai după aprobarea contractului din partea Venerabilului Consistoriu diecesan.

Planurile, preliminariele de spese, precum şi condiţiunele de licitare şi întreprindere se pot vedé în cancelaria oficiului parochial din loc.

Odvoş, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 28. Februariu (12 Martie) 1893.

Ioan Beleş, *m. p.* paroch, preş. comit. par. — *Ión Nuţiu*, *m. p.* not. com. par.

—□—

Tipariul şi editura tipografiei diecesane din Arad. — Redactor respunḑĕtoriŭ: **Augustin Hamsea.**